

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
3480-07

meddelad i Stockholm den 4 maj 2010

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: Förbundsjurist Lise-Lotte Sjöstedt
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 28 mars 2007 i mål nr 4568-06, se bilaga

SAKEN

Sjukpenninggrundande inkomst

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet upphäver Regeringsrätten kammarrättens och länsrättens domar och fastställer Försäkringskassans beslut.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer Försäkringskassans beslut samt anför bl.a. följande. Sjuklön som utges enligt kollektivavtal är att jämställa med sjukpenning som har till syfte att ersätta inkomstbortfall och utgör inte inkomst av eget arbete enligt 3 kap. 2 § lagen

Dok.Id 88897

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

	DOM	2
		Mål nr
		3480-07

(1962:381) om allmän försäkring (AFL). Att Försäkringskassan anser att uppsägningslön utgör inkomst av eget arbete beror på att den, till skillnad från sjuklön, inte har till syfte att ersätta inkomstbortfall. Sjuklön enligt kollektivavtal utgår till den som fått sin sjukpenning indragen enligt AFL sedan han eller hon av Försäkringskassan bedömts ha arbetsförmåga. Personen avhåller sig därmed inte från förvärvsarbete av anledning som berättigar till sjukpenning (3 § första stycket 1 Riksförsäkringsverkets föreskrifter /RFFS 1998:12/ om sjukpenninggrundande inkomst) och åtnjuter därför inte skydd för den sjukpenninggrundande inkomsten såvida han eller hon inte aktivt söker arbete och är anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen (3 § andra stycket 1 förordningen /2000:1418/ om tillämpning av vissa skyddsbestämmelser för sjukpenninggrundande inkomst). Att den som uppbär sjuklön enligt kollektivavtal saknar skydd för sin sjukpenninggrundande inkomst är således en naturlig följd av bestämmelsernas utformning.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. En avgörande fråga i målet är hur man ska tolka begreppet ”inkomst av eget arbete” såsom det formulerats i AFL mot bakgrund av förarbeten och hittillsvarande rättspraxis. Försäkringskassan förespråkar en mycket restriktiv tolkning och åberopar en princip om att ersättningar som utges i stället för arbetsinkomst inte ska ingå i den sjukpenninggrundande inkomsten. Även om det inte klart uttalats kan man anta att Försäkringskassan menar att det huvudsakligen krävs att den ersättning man får är resultatet av faktiskt utfört arbete för att denna ska kunna räknas in i den sjukpenninggrundande inkomsten. Det saknas stöd för en sådan tolkning. Vad som framgår av 3 kap. 2 § AFL är att sjukpenninggrundande inkomst är den årliga inkomst i pengar som en person tills vidare kan antas få för eget arbete här i landet, antingen som arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av förvärvsarbete). Det saknas närmare precisering från lagstiftarens sida utöver att det som avses är inkomst av anställning. Det finns inget uttalat krav på att något arbete faktiskt ska utföras och denna tanke går igen i det faktum att lagstiftaren uttryckligen undantagit vissa ersättningar som är av helt annan karaktär. Det råder avtalsfrihet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Det finns inget krav på arbetsplikt och det finns

	DOM	3
		Mål nr
		3480-07

flera exempel på att ersättning kan utgå som en följd av anställningen trots att faktiskt arbete inte utförs utan att detta innebär att den sjukpenninggrundande inkomsten sänks. Den princip som åberopas av Försäkringskassan om att ersättningar som utges i stället för arbetsinkomst (t.ex. sjukpenning, föräldrapenning och arbetslöshetsersättning) inte ska ingå i den sjukpenninggrundande inkomsten måste ses mot bakgrund av att dessa typer av ersättningar berättigar till vilande sjukpenninggrundande inkomst (SGI-skydd) och inte innebär att det grundläggande försörjningsskyddet som socialförsäkringen syftar till att ge försvinner, vilket det gör om man inte räknar sjuklön från arbetsgivare som sjukpenninggrundande. Försäkringskassans tolkning medför helt orimliga konsekvenser för den enskilde och detta utan dennes egen förskyllan.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Av 3 kap. 2 § AFL framgår att med sjukpenninggrundande inkomst avses den årliga inkomst i pengar som en försäkrad kan antas komma att tills vidare få för eget arbete här i landet, antingen såsom arbetstagare i allmän eller enskild tjänst (inkomst av anställning) eller på annan grund (inkomst av annat förvärvsarbete).

Enligt 1 § Riksförsäkringsverkets föreskrifter om sjukpenninggrundande inkomst ska vid beräkning av sjukpenninggrundande inkomst endast sådan inkomst beaktas som en försäkrad kan antas komma tills vidare åtnjuta av eget arbete under minst sex månader i följd eller av eget årligen återkommande arbete. Av 3 § första stycket 1 framgår att den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten inte ska sänkas för försäkrad som inte fyllt 65 år och som inte förvärvsarbetar av anledning som berättigar till ersättning enligt 3 kap. 7, 7 a och 7 b §§ samt 22 kap. AFL eller motsvarande ersättning enligt lagstiftning om arbetsskadeförsäkring eller om annan jämförbar ekonomisk förmån (s.k. SGI-skyddad tid).

AA är anställd som barnskötare vid Rinkeby stadsdelsförvaltning. Under tiden den 2 februari 1999 till den 21 mars 2002 uppbar hon sjukpenning. Försäkringskassan drog då in sjukpenningen eftersom hennes arbetsförmåga inte

	DOM	4
		Mål nr
		3480-07

bedömdes nedsatt med minst en fjärdedel. Från och med den 21 mars 2002 betalar arbetsgivaren sjuklön enligt gällande kollektivavtal mellan Svenska Kommunalarbetareförbundet och Sveriges Kommuner och Landsting (AB 05). Sådan sjuklön utges till den vars sjukpenning dragits in enligt 3 kap. 7 § AFL på grund av att Försäkringskassan bedömer att arbetstagaren trots sjukdomen kan utföra annat arbete som är ”normalt förekommande på arbetsmarknaden” och utgår med viss procent av lönebortfallet (se § 28 Mom. 9 samt kommentaren till bestämmelsen).

Frågan i målet är om den sjuklön som utges enligt det aktuella kollektivavtalet utgör inkomst av eget arbete och därmed ingår i den sjukpenninggrundande inkomsten samt om den tid under vilken sjuklön utgår utgör s.k. SGI-skyddad tid.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Sjukförsäkringen är en arbetsbaserad försäkring vilket innebär att bara den som förvärvsarbetar i Sverige omfattas av den, 3 kap. 4 § 1 socialförsäkringslagen (1999:799). Den som inte arbetar omfattas alltså inte av försäkringen och har därmed inte rätt till sjukpenning och bara sådana inkomster som bedöms som arbetsinkomster kan ligga till grund för sjukpenningen. Ersättningar som avser att täcka inkomstbortfall till följd av ett avbrott i förvärvsarbetet, t.ex. sjukpenning, föräldrapenning och dagpenning från arbetslöshetskassa, anses inte ingå i den sjukpenninggrundande inkomsten.

Syftet med sjukpenningen är, som nyss antytts, att ersätta förlorad arbetsinkomst vid arbetsoförmåga på grund av sjukdom. För att sjukpenning ska utgå krävs därför att arbetsförmågan är nedsatt i viss minsta omfattning. Det ankommer på Försäkringskassan och, efter överklagande, förvaltningsdomstolarna att göra denna bedömning. Om Försäkringskassan bedömer att arbetsförmågan inte är nedsatt ska den försäkrade återgå i arbete. Gör han eller hon inte det kan rätten till sjukpenning gå förlorad.

Sjuklönen utgör i och för sig en inkomst som följer av AAs anställning

	DOM	5
		Mål nr
		3480-07

eftersom den har utbetalats inom ramen för hennes anställningsavtal. Syftet med sjuklönen är emellertid att den ska täcka en del av AAs inkomstbortfall under tid då hon på grund av sjukdom avstått från att arbeta. Sjuklönen har på så sätt samma funktion som sjukpenningen. Den utgör därmed inte inkomst av eget arbete i den mening som avses i 3 kap. 2 § AFL och ingår därför inte i den sjukpenninggrundande inkomsten (jfr RÅ 1995 not. 409).

AA är inte berättigad till sjukpenning eller annan ersättning som avses i 3 § första stycket 1 Riksförsäkringsverkets föreskrifter om sjukpenninggrundande inkomst och som medför skydd för den sjukpenninggrundande inkomsten. Inte heller på annan grund åtnjuter AA sådant skydd. Den tid under vilken sjuklön har utbetalats utgör därför inte s.k. SGI-skyddad tid.

Försäkringskassans överklagande ska därför bifallas.

Susanne Billum

Marianne Eliason

Karin Almgren

Margit Knutsson

Henrik Jermsten

Linda Nordblom

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd II

Föredraget 2010-03-24